

Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se

Arjeplog kommuns yttrande över EU-kommissionens förslag på gemensamt regelverk för sju fonder, dnr N2018-03829RTS

Arjeplog kommun ställer sig positiv till förslaget som samlar de olika fonderna inom samma regelverk och uppföljningssystem. Ett likadant regelverk underlättar exempelvis för mindre kommuner som inte har institutionell kapacitet att söka medel från olika strukturfonder med olika komplicerade redovisningssystem. Erfarenheten visar att reglerna i nuvarande strukturfondsperiod är för komplicerade och splittrade, vilket skapar en onödig börda för programansvariga och projektägare. Redan idag avstår mindre kommuner, organisationer och företag från att söka EU-medel då uppföljningssystemet är så krångligt.

EU:s sammanhållningspolitik och finansiella instrument har varit betydelsefulla för det regionala utvecklingsarbetet i norra Sverige och för Arjeplogs kommun. Strukturfonderna har möjliggjort en strategisk och platsbaserad investeringspolitik. Långsiktigt arbete och samverkan för att utveckla näringslivsstrukturer har skapat bättre förutsättningar för ökad tillväxt och sysselsättning. Effekterna av EU:s sammanhållningspolitik genom investeringar inom branscher som besöksnäringen och bil- och komponenttestverksamheten i Arjeplogs kommun har bidragit till tillväxt, bättre tillvaratagen innovationsförmåga och ökad internationalisering.

Rapporten OECD Territorial Reviews, Northern Sparsely Populated Area konstaterar att norra Sverige bidrar starkt till Sveriges och Europas tillväxt, och har goda möjligheter att frigöra ytterligare potential om det kan skapas bättre förutsättningar för innovation, fler satsningar på transport- och digital infrastruktur, samt ökat samarbete över gränserna. Norra Sverige har samtidigt särskilda utmaningar som gör kommuner och regionen sårbara, såsom stora avstånd, gles- och åldrande befolkning, liten kritisk massa, kallt klimat, samt en konjunkturkänslig naturresursbaserad ekonomi. Europeiska kommissionens förslag till EU:s långtidsbudget 2021–2027 med stort sett bibehållna regionala medel samt den särskilda extra allokeringen till de nordliga glesbefolkade områdena ger norra Sverige möjlighet att fortsätta överbrygga strukturella hinder och territoriella barriärer för tillväxt.

EU-kommissionen har pekat ut att samarbete i de glest befolkade områdena i norra Sverige och dess grannländer, dvs. NSPA (Northern Sparsely Populated Area), bör stödjas. Sverige måste därför i partnerskapsöverenskommelse (PÖ) tydliggöra att det är norra Sverige som avses med våra permanenta naturliga och demografiska nackdelar såsom glest befolkade områden och de specifika utmaningar som följer härav. Den extra allokeringen i form av gleshetsbonusen är avsedd för att främja utvecklingsmöjligheter i dessa områden. NSPA-områdets strategiska läge och koppling till europeiska Arktis är oerhört betydelsefullt för hela Europa. Detta måste synliggöras i PÖ och kraftfullt särskiljas från glesa områden i övriga Sverige.

Arjeplog kommun vill vara tydliga med att i partnerskapsöverenskommelsen mellan EU-kommissionen och regeringen måste politiska företrädare från regionen ha ett reellt inflytande och vara delaktighet i processen. Principen om flernivåstyre med ett ökat regionalt ansvarstagande och aktiva politiker som företrädare för den lokala och regionala nivån är avgörande för förverkligande av EU; s sammanhållningspolitik.

Programförberedelsearbete och genomförandeorganisation

Arjeplogs kommun betonar betydelsen av att inriktningen av de operativa regionala programmen utformas efter lokala och regionala behov (regionala utvecklingsstrategier) samt hur viktigt det är att programmen är öppna för att anpassas till såväl konjunkturer som till nya regionala och lokala förutsättningar under programperioden.

Tidigare politiska ställningstagande har varit och är fortfarande att fonderna, främst regionala fonden, bör stödja investeringar inom infrastruktur och bredband under nästa programperiod. Detta är ett ställningstagande som har bred regional förankring i Sverige, och lyfts fram av merparten av länen/regionerna som ett prioriterat tillväxtområde. Genom satsningar på bredband ges goda förutsättningar att både bo, leva och utvecklas i såväl tätort som i gles- eller landsbygd samt att utveckla konkurrenskraftiga företag. För detta måste medel från regionala fonden, ERUF, kunna nyttjas vilket måste tydliggöras i partnerskapsöverenskommelsen, PÖ.

Samordningen av regionala fonden och nya sociala fonden bör stärkas och utvecklas vilket kan ske genom ett tydligt regionalt ägarskap. Den nya socialfonden måste ha en tydligare koppling till det regionala kompetensplattformsuppdraget. Den extra gleshetsallokeringen som idag står för drygt hälften av regionalfondmedlen till Norrbotten och Västerbotten och tidigare varit just till ERUF fullt ut och där föreslås nu att en fjärdedel istället blir en del av den europeiska socialfonden, ESF+. Fokus ska vara på kompetensutveckling och att inkludera alla från utanförskap in på arbetsmarknaden. Det är helt i linje med det som såväl norra Sverige som NSPA och OECD i sin analys påpekar, dvs. att det behövs mer stöd för att just matcha kompetensbehoven i regioner med stora demografiska utmaningar. Vi ser dock en risk i att förslagen, med nuvarande utformning, går mot en nationell arbetsmarknadspolitik. ERUF öppnar rent allmänt för insatser som skall stödja bättre nyttjande av ESF+ på regional nivå vilket gör att hela den extra gleshetsallokeringen verkligen blir ett specifikt tillskott för norra Sverige också i framtiden.

Landsbygdsprogrammet med koppling till regionalfond och socialfond kan stärka ett resurseffektivt genomförande av lokala utvecklingsarbeten. Vi ser möjligheter i att flera fonder samordnas. En ökad samordning kan förbättra förutsättningarna för projekten att optimera sina insatser och utnyttja synergier mellan dem för att mer specifikt förbättra olika projekt.

Eftersom regional tillväxtpolitik är politiska frågor ska politiker besluta om prioriteringar och satsningar vilket också ger demokratisk legitimitet. Det regionala strukturfondspartnerskapet ska prioritera och besluta utifrån det politiska ansvaret för regional tillväxtpolitik. Tydliga roller bör klargöras mellan förvaltningsmyndighet, strukturfondspartnerskap och det regionala utvecklingsansvaret.

Kravet på en gemensam förvaltningsmyndighet skulle underlätta och förenkla samt minska byråkratin. Ambitionen i det regionala tillväxtarbetet ska utgå ifrån norra Sveriges möjligheter och utmaningar samt prioriteringar som skapar förutsättningar för ett konkurrenskraftigt näringsliv och ökad sysselsättning.

När det gäller de specifika förordningstexterna stöder Arjeplogs kommun Europaforum Norra Sveriges synpunkter och dessa anges därför inte specifikt i vårt yttrande. Utgångspunkten är det som gäller för norra Sverige inom ramen för att vara regioner med en regional BNI över 100 % av EU-snittet (= ingår i kategorin ”mer utvecklade”).

Britta Flinkfeldt
Kommunstyrelsens ordförande

Beslut enligt delegeringsordning fastställt av kommunstyrelsen i Arjeplogs kommun 2017-12-04, § 264